

## Správa o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
Prijímateľ:	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov projektu:	<b>Inovujeme a vzdelávame pre prax</b>
Kód ITMS projektu:	<b>312011Z527</b>
Názov pedagogického klubu:	<b>14a Klub učiteľov ČG</b>
Dátum stretnutia pedagogického klubu	14. 06. 2021
Miesto stretnutia pedagogického klubu	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Zuzana Hiščárová
Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	<a href="https://iavpp.spsbj.sk/">https://iavpp.spsbj.sk/</a>

### MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE:

#### Stručná anotácia

Zamerali sme sa na problematiku hodnotenia čitateľskej gramotnosti v spoločenskovedných predmetoch.

Prirodzenou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu je hodnotenie procesov a výsledkov práce žiakov. Hlavným problémom je spôsob hodnotenia úspešnosti žiakov v čítaní s porozumením. Oboznámili sme sa s možnosťami hodnotenia úrovne čítania s porozumením vo vyučovacom procese.

#### Kľúčové slová

hodnotenie čitateľskej gramotnosti, aspekty hodnotiaceho procesu, spôsoby hodnotenia, sebahodnotenie

#### Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Spôsoby hodnotiaceho procesu čitateľskej gramotnosti, sebahodnotenie žiakov a výmena pedagogických skúseností medzi učiteľmi.

## HLAVNÉ BODY, TÉMY STRETNUTIA, ZHRNUTIE PRIEBEHU STRETNUTIA:

### Otvorenie stretnutia Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti

Koordinátorka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti otvorila stretnutie klubu, privítala členov klubu a oboznámila s témou stretnutia – Hodnotenie čitateľskej gramotnosti v spoločenskovedných predmetoch.

### Diskusia, výmena skúseností, návrhy odporúčaní na zmeny v skvalitňovaní vzdelávania

Členka Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti, vyučujúca slovenského jazyka a literatúry, v úvodnom slove zdôraznila, že je veľmi dôležitá príprava spôsobov hodnotenia úspešnosti žiakov v čítaní s porozumením v závislosti od jednotlivých vyučovacích predmetov. Hodnotenie úrovne čítania s porozumením v spoločenskovedných predmetoch (aj prírodovedných či odborných predmetoch) vychádza z toho, čo budeme hodnotiť (výkon v súlade so vzdelávacím štandardom) a podľa ktorých kritérií budeme hodnotiť (očakávaná miera výkonu).

V plánovaní spôsobov hodnotenia učiteľ uvažuje nad otázkami:

1. Ktorý druh hodnotenia použijem?
2. Ako zistím výkon žiaka?
3. Akou formou vyjadrím hodnotenie výkonu?

**Priebežné hodnotenie** výkonu žiaka, ktoré má spĺňať predovšetkým poznávaciu funkciu, a preto je založené na poskytovaní vecnej spätnej väzby žiakovi v ústnej alebo písomnej forme. Vyhýbame sa v nej emocionálnym výrokom a hodnoteniu celej osobnosti a zameriame sa na opis aktuálneho stavu vo výkone žiaka.

**Záverečné hodnotenie** má uzatvárať proces učenia sa žiaka, preto sa zvyčajne spája s tematickým celkom. Je vhodné a logické, ak učiteľ plánuje spôsoby hodnotenia úspešnosti žiaka v čítaní s porozumením na záver tematického celku a v súlade so ŠKVP. Priebežné a záverečné hodnotenie je jedným z druhov hodnotenia.

Spomedzi rôznych nástrojov sa na vyučovaní používajú najčastejšie riadené ústne skúšanie, test a písomná práca.

**Ústnym skúšaním** je možné zistiť dvojaké schopnosti. Ak pri individuálnom skúšaní použijeme známy text, s ktorým sa žiak oboznámil na predchádzajúcich vyučovacích hodinách, učiteľ otázkami zistí len reproduktívne zručnosti.

Žiaci by preto mali dostať neznámy text, aby prejavili dosiahnutú úroveň schopnosti spracovať informácie a úroveň svojej čitateľskej gramotnosti. Vyžaduje si to však dostatok času, čo býva na jednej vyučovacej hodine problém.

Vhodnejším nástrojom sa ukazuje **test**, pri ktorom má žiak viac času odpovedať na úlohy. Aj rôzne formy testových úloh poskytujú priestor učiteľovi na zlepšenie ich kvality a žiakovi zase možnosť uplatnenia a rozvoja viacerých myšlienkových operácií. Test využívajú učitelia ako nástroj aj v priebežnom hodnotení, avšak v zmysle funkcie priebežného hodnotenia by mal ukázať žiakom, v čom sa má ešte zlepšovať.

Špecifické nástroje na zisťovanie porozumenia, ktoré uvádza Gavora (2003), môže učiteľ použiť bez ohľadu na obsah učiva a s ľubovoľným textom.

Text s pomiešanými vetami je vhodnou metódou na zistenie medzivetného porozumenia. Žiak pracuje s textom, v ktorom sú vety s poprehadzovaným poradím, a jeho úlohou je zoradiť vety podľa zmyslu. Metódu je vhodné použiť pri textoch, ktoré opisujú dej alebo príčinnno-následné vzťahy. Hodnotí sa správna nadväznosť vety na predchádzajúcu vetu.

**G-test** meria jednoduché porozumenie medzivetných vzťahov. Každá položka sa skladá z vety a otázky, ktorá sa viaže na túto vetu. Ide o rýchlostný test, na ktorý majú žiaci pevne stanovený čas. Obsahuje veľký počet odpovedí, aby aj najrýchlejší žiaci mali dostatok položiek na odpovede. Náročnosť položiek postupne narastá, vety sú dlhšie a obsahujú viac odborných názvov.

**Cloze test** sa dnes používa na meranie pochopenia vnútrovetných a medzivetných vzťahov. Pozostáva z textu, ktorý má vynechané každé n-té slovo. Úlohou žiaka je chýbajúce slovo podľa významu doplniť. Vynechané slovo býva obyčajne každé piate, ale môže byť aj v rozmedzí od 5 – 11. Text dosahuje dĺžku asi 350 slov, pričom úvodná a záverečná časť textu neobsahuje medzery, aby sa čitateľ zoznámil s kontextom. Počet medzier je obyčajne 50. Hodnotí sa množstvo správne doplnených medzier. Žiak vyplní cloze test bez časového obmedzenia.

Postup vyhodnocovania cloze testu:

Spočítaj správne doplnené slová. Úroveň porozumenia textu je takáto:

a) Vysoká úroveň čítania: 58 % a viac správne doplnených slov. Žiak, ktorý číta na tejto úrovni, je schopný:

- čítať text samostatne,
- čítať text s porozumením,
- môže pri čítaní pomáhať iným žiakom.

b) Stredná úroveň čítania: 44 % – 57 % správne doplnených slov.

Aby bol žiak schopný čítať text samostatne a s porozumením, potrebuje usmernenie zo strany učiteľa.

c) Nízka úroveň čítania: 43 % a menej správne doplnených slov.

Žiak nie je schopný čítať text samostatne a s porozumením. Nevyhnutne potrebuje pomoc učiteľa.

**Metóda verifikácie viet** meria hlbšie, nie povrchové porozumenie textu. Vyžaduje od žiaka dôkladnú sémantickú analýzu prečítaného textu a ponúkaných odpovedí.

Zásady formulácie ponúkaných odpovedí:

1. jedna veta je originálna veta textu,
2. jedna veta je parafrázou originálnej vety,
3. jedna veta je formou veľmi podobná originálnej vete, ale má iný obsah,
4. jedna veta nemá k textu nijaký vzťah.

Pri tvorbe testu môže učiteľ využívať rôzne formy testových úloh, ktoré sa používajú v didaktickom teste.

Najčastejšie formy testových úloh:

1. uzavreté úlohy
2. poloopené úlohy
3. otvorené úlohy

Pri tvorbe testu môže učiteľ využívať rôzne formy testových úloh, ktoré sa používajú v didaktickom teste.

**Uzavreté úlohy**, pri ktorých si testovaný žiak vyberá správnu odpoveď (odpovede) z ponúkaných možností.

Testové úlohy s alternatívami odpovedí: a) s výberom správnej odpovede, b) s výberom správnej negatívnej odpovede (tvrdenia).

Testové úlohy zoraďovacie vyžadujú usporiadať skupinu prvkov podľa určitého princípu, napríklad podľa vzťahu väčší – menší, podľa logickej súvislosti, chronologicky a pod.

Priraďovacie úlohy sa skladajú zo zoznamu prvkov v dvoch stĺpcoch. Ku každej alternatíve v prvom stĺpci žiak priradí zodpovedajúcu alternatívu z druhého stĺpca.

Testové úlohy vyčleňovacie obsahujú skryté triedenie viacerých prvkov do dvoch skupín, z ktorých je jedna presne definovaná. Z množiny viacerých prvkov treba do nej zaradiť iba tie, ktoré patria do určenej skupiny.

**Poloopené úlohy** sú tie, v ktorých žiak dopĺňa neukončený text zadania, aby odpoveď skompletizoval. Testové úlohy doplňovacie, v ktorých žiak doplní slovo, číslo alebo fakt, ktoré sú jednoznačne určené kontextom.

Testové úlohy s krátkou odpoveďou vyžadujú od žiaka vyjadriť odpoveď alebo riešenie jednou vetou alebo súvetím. Overuje sa nimi znalosť definícií, pravidiel, vysvetľujú sa vlastnosti javov, vymedzujú sa vzťahy medzi javmi a pod. Môžu vyžadovať stručnú formuláciu hodnotiaceho

postoja, stručnú analýzu jazykového alebo literárneho javu.

**Otvorené úlohy** sa niekedy nazývajú aj úlohy s dlhou štruktúrovanou odpoveďou. Žiak má odpovedať kratším súvislým textom. Môže sa určiť povolený počet viet, predpísaná osnova textu, alebo je odpoveď obmedzená povinnými pojмами či slovami. Obmedzenia vedú k tomu, aby sa žiak neodchýlil od zámeru skúšky, hoci má pri formulácii odpovede voľnosť. Na odpoveď sa v teste vymedzí dostatočne voľné miesto. Na hodnotenie týchto úloh sa vzťahujú vopred pripravené kritériá.

Pri plánovaní foriem hodnotenia sa učiteľ pripravuje na poskytovanie spätnej väzby, ktorá má byť formulovaná ako vecná informácia pre žiaka o splnení činnosti, o správnosti postupu, o príčinách neúspechu a pod. a využíva sa najmä v priebežnom hodnotení v procese učenia sa ako ústny alebo písomný komentár k práci žiaka. V praxi sa objavujú vyjadrenia, ktoré sú hodnotením celej osobnosti alebo neurčité, všeobecné výroky o riešení úloh, najmä na vyučovacej hodine (si šikovná, si perfektný, zaujímavá odpoveď a pod.). Aby bola spätná väzba vecná, používame konkrétne kritériá, napr. myšlienka, ktorú si povedal, vyplýva z textu, tvoja odpoveď je neúplná, pretože si neuviedol dôkazy z textu a pod.

V hodnotení treba hodnotiť výstupy z učenia sa žiaka. Preto si učiteľ pripravuje klasifikáciu – kvantitatívne formy hodnotenia (známky, body, percentá, symbol), ale aj slovné hodnotenie – kvalitatívnu formu hodnotenia.

Dobre pripravené pedagogické hodnotenie umožňuje, že hodnotíme to, čo sme hodnotiť mali, to znamená, že naplánovaný produkt preukáže splnenie cieľov. V priebežnom a záverečnom hodnotení používame kritériá vyplývajúce z cieľa a forma hodnotenia vyjadruje zvládnutie požadovaných kritérií. Ak je medzi jednotlivými krokmi systému hodnotenia súlad, zhoda, vtedy je naše hodnotenie platné, správne, validné.

### **Prostriedky na sebahodnotenie žiakov**

Prirodzenou a potrebnou súčasťou kompetencií žiaka je schopnosť sebahodnotenia, ktorá je špecifikovaná v obsahu kompetencií sociálnych a personálnych a kompetencií pracovných. Sebahodnotenie cielene formuje a zároveň využíva učiteľ aj v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov. Efektívne a zmysluplné je vtedy, keď má učiteľ pripravené konkrétne prostriedky sebahodnotenia v dvoch oblastiach.

1. V prognózujúcom sebahodnotení ide o to, že žiak si vyberie činnosť podľa vlastných možností a schopností (počet úloh, poradie úloh, obťažnosť úloh, materiál, miesto, partnera).

2. Na priebežné a záverečné sebahodnotenie pripraví učiteľ podmienky na sebakontrolu, ktoré

umožnia odhaliť chyby v riešení, opravu a pod. Nato potrebuje žiak pomoc, oporu, vzor, napríklad pracovný list so sebakontrolou, v ktorom je uvedená úloha a správne riešenie.

Okrem toho sa odporúča, aby mali žiaci možnosť vyjadriť názor na svoju prácu, svoje pocity, napríklad v sebahodnotiacom liste, v ktorom odpovedajú na otázky učiteľa.

Sebahodnotenie na záver témy:

Zhodnoť, ako sa zmenil tvoj pohľad na prebranú tému.

Použi skratky: L +: rozumiem tomu teraz omnoho lepšie L: rozumiem teraz o trošku lepšie R: nič sa nezmenilo, rozumiem tomu stále rovnako N: som teraz omnoho zmätenejší ako na začiatku.

V ďalšej časti stretnutia sa do diskusie zapojili členovia klubu. Konštatovali, že uvedené možnosti hodnotenia čitateľskej gramotnosti je možné využiť na všetkých vyučovacích predmetoch, nielen spoločenskovedných. Spôsoby hodnotenia závisia od daného učiva či tematického celku. Uviedli, že je veľmi dôležité mať spätnú väzbu od žiakov, a to aj formou sebahodnotenia. Navrhovali aj ďalšie možnosti ako postupovať pri hodnotení, ktoré by boli adekvátne vedomostnej úrovni žiakov v konkrétnej triede.

### **Záver stretnutia členov klubu**

Členovia klubu spoločne skonštatovali, že vo vyučovacom procese je veľmi dôležitá príprava hodnotenia úspešnosti žiakov v čítaní s porozumením, zvoliť vhodné formy i jasné kritériá hodnotenia, aby bol výkon žiakov v súlade so vzdelávacím štandardom i s očakávanou mierou výkonu.

Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Zuzana Hiščárová
Dátum	14.06.2021
Podpis	
Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jaroslav Bujda
Dátum	15.6.2021
Podpis	

#### **Príloha:**

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu